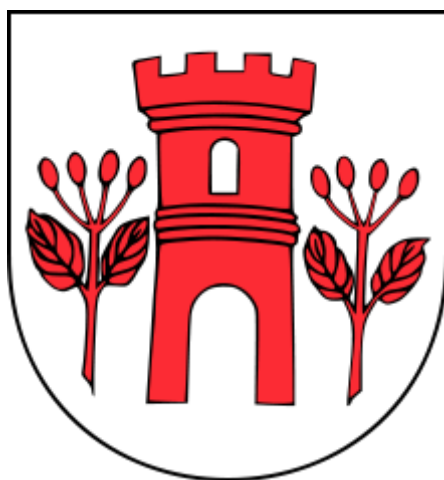

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W
RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W
RODZINIE NA LATA 2023-2030**

Świdwin, 2023 r.

Spis treści

Wprowadzenie.....	2
Charakterystyka zjawiska przemocy.....	3
Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie	10
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2030	18
Cel główny programu.....	18
Cel główny, cele szczegółowe , kierunki działań, realizatorzy działań oraz wskaźniki realizacji działań.....	21
Przewidywane efekty realizacji Programu	24
Finansowanie Programu	25
Ewaluacja i monitoring	25

Wprowadzenie

Przemoc w rodzinie to zjawisko społeczne zachodzące, gdy członek rodziny, mąż, żona, dorosłe dziecko lub inna osoba wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca próbuje zdominować fizycznie, psychicznie lub ekonomicznie partnera, dzieci, rodziców, dziadków itp., używając przewagi fizycznej lub ekonomicznej, gróźb, szantażu, zastraszania w celu utrzymaniu nad członkiem rodziny kontroli i władzy, powodując cierpienie i szkody fizyczne i psychiczne.

Ważną rolę w rodzinie odgrywają relacje panujące pomiędzy członkami rodziny, które powinny być oparte na zrozumieniu i wzajemnym szacunku. Niestety nie zawsze tak jest, czasem relacje te ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc w rodzinie rodzi szkodliwe konsekwencje, jest źródłem lęku, bólu i poczucia bezsilności. Żaden człowiek nie powinien być narażony na przemoc w rodzinie, która ma szczególny wymiar, ponieważ to rodzina powinna, swym członkom, gwarantować bezpieczny i harmonijny rozwój kształtujący osobowość człowieka, system norm i wartości.

Niewątpliwie zadaniem państwa jest zatem ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony najbliższych. Zjawisko przemocy dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji. Zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz podniesienia skuteczności udzielanej pomocy.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych gmin należy opracowanie i realizacja gminnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie .

Celem Programu jest efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym. Art. 9a w/w ustawy stanowi, że gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym, który realizuje działania określone w Programie.

Niniejszy Program zawiera podstawowe definicje związane z tematyką przemocy w rodzinie, analizę jej przyczyn, uwzględnia informacje kto najczęściej doświadcza przemocy w rodzinie oraz określa podstawy prawne podejmowanych działań. Opracowany dokument przedstawia również charakterystykę i analizę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Świdwin, z uwzględnieniem danych ilościowych zebranych od instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Charakterystyka zjawiska przemocy

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje przemoc jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Pierwszym skojarzeniem dotyczącym przemocy w rodzinie jest bicie, popychanie, kopanie, znęcanie się fizyczne nad członkiem rodziny. Jednakże przemocą jest również poniżanie psychiczne człowieka, oczernianie go, wyzywanie, ranienie jego uczuć, niszczenie jego poczucia własnej wartości, niszczenie przedmiotów, do których jest przywiązany, głodzenie, ograniczanie swobody drugiej osoby w sposób przekraczający normy moralne, izolowanie od otoczenia a także ograniczanie dostępu do środków finansowych rodziny.

KRYTERIA PRZEMOCY – kiedy jest przemoc?

- Intencjonalność – działania sprawcy nie są przypadkowe. Intencjonalność nie musi oznaczać celowego oznaczania celowego krzywdzenia ofiary i zadawania jej bólu. Sprawca przemocy dąży do uzyskania pełnej kontroli, władzy nad osobą doznającą przemocy, do jej bezwzględnego posłuszeństwa. Jest przekonany, że tylko on wie co jest dobre dla pozostałych członków rodziny, a w związku z tym wyłącznie on ma prawo podejmować decyzje, ustalać zasady życia w rodzinie – pozostali muszą się podporządkować.
- Dysproporcja siły – nie chodzi tu jedynie o różnicę sił fizycznych, ale także przewagę związaną z pozycją społeczną, odpornością psychiczną, statusem materialnym itp. W związku opartym na przemocy jeden z partnerów czuje się silniejszy, a drugi – słabszy. W wyniku kolejnych aktów przemocy różnica sił coraz bardziej się pogłębia, ofiara przemocy staje się coraz bardziej bezradna, sprawca – coraz bardziej silny i bezkarny.
- Naruszanie godności i praw – sprawca przemocy narusza godność ofiary, poniża ją, ośmiesza, pozbawia wszelkich praw (np. do kontaktów z rodziną, godziwych warunków życia, itp.)
- Powodowanie cierpienia i szkód – ofiary przemocy doznają zarówno szkód fizycznych jak i psychicznych. W wyniku wieloletniej przemocy mogą dojść do przekonania, że zasługują na takie traktowanie.

RODZAJE PRZEMOCY

- **Przemoc gorąca** to gwałtowny wybuch tłumionych uczuć złości, frustracji, wściekłości, powodujący agresywne zachowania. Często przyczyny tych trudnych uczuć sprawcy tkwią zupełnie gdzie indziej, np. powodują je konflikty w pracy. Sprawca nie mogąc sobie z nimi poradzić, odreagowuje je na członkach rodziny. Wie, że może sobie na takie zachowanie pozwolić.
- **Przemoc chłodna**, w przeciwieństwie do poprzedniej nie przejawia się występowaniem tak gwałtownych emocji i agresywnych zachowań. Wydaje się, że sprawca jest spokojniejszy bądź bardziej się kontroluje. Przemoc chłodna przyjmuje nieraz postać bardzo rygorystycznego stylu wychowania czy też autorytarnego traktowania dorosłych członków rodziny. Sprawca jest przekonany o słuszności swoich czynów, zawsze znajdzie dla nich usprawiedliwienie: „gdybym ich nie bił, to nie wyrosłyby na porządnym ludzi”, „to dla jej dobra, bo inaczej całkowicie się zmarnuje”, „jakbym jej nie doprowadził do porządku, to by w ogóle o dom nie dbała” itp.

FORMY PRZEMOCY W RODZINIE:

Fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej. Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie,, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.

Psychiczna - naruszenie godności osobistej. Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby np.: obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp. Przemoc psychiczna jest najczęstszą formą przemocy i jest trudna do udowodnienia.

Seksualna - naruszenie intymności. Przemoc seksualna polega na zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu. Np.: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.

Ekonomiczna - naruszenie własności. Przemoc ekonomiczna wiąże się celowym niszczeniem czyjejs własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są

zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.

Zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np.: nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.

CZYNNIKI RYZYKA PRZEMOCY:

Normy społeczne i kulturowe

Przemoc w rodzinie jest skutkiem wielowiekowego, społecznego przyzwolenia na krzywdzenie osób najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci. W wielu środowiskach akceptuje się bicie, stosowanie kar cielesnych i panuje przekonanie o dominującej roli mężczyzny w rodzinie. (...) Ponadto silne przekonanie, że wszystko, co się dzieje w rodzinie należy do sfery prywatności z jednej strony wywołuje poczucie bezkarności sprawcy i bezradności ofiary, a z drugiej – nasila niechęć innych osób do ingerowania w „cudze sprawy rodzinne”. W środowiskach charakteryzujących się dużą społeczną akceptacją przemocy, ofiary rzadko mogą liczyć na pomoc i wsparcie osób spoza rodziny, z kolei sprawcy nie muszą obawiać się zewnętrznych nacisków na zmianę zachowań wobec najbliższych. Badania pokazują, że przemoc wobec członków rodziny jest społecznie bardziej akceptowana i tolerowana niż stosowanie jej wobec obcych.

Dziedziczenie wzorca przemocy

Przemoc bywa przekazywana z pokolenia na pokolenie. Dzieci wychowujące się w rodzinach, w których krzywdzi się bliskich, przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że przemoc to najlepszy i najbardziej skuteczny sposób rozwiązywania konfliktów. Jednak uczeniu się i naśladowaniu podlega jedynie pewien rodzaj agresywnej relacji, a nie konkretne zachowanie, np. bicie w określony sposób lub określonym narzędziem.

Uzależnienie i nadużywanie alkoholu

Badania dowodzą, że większość sprawców przestępstw popełnionych przy użyciu przemocy, jest pod wpływem środków odurzających (alkoholu i narkotyków). Także wielu sprawców przemocy domowej krzywdząc swoich najbliższych, znajduje się pod wpływem alkoholu. Osłabia on kontrolę własnych zachowań, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, zaburza ocenę sytuacji i może powodować błędną interpretację zachowań innych osób. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z

odpowiedzialności za popełnione czyny, mimo że sprawcy często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako usprawiedliwienie swojego zachowania. Około 60% pacjentów leczenia odwykowego przyznaje, że ma problemy związane z przemocą wobec najbliższych. Warto jednak podkreślić, że nadużywanie alkoholu nie jest ani koniecznym, ani wystarczającym warunkiem stosowania przemocy. Obecny stan badań wskazuje na to, że nie ma związku przyczynowo-skutkowego między przemocą a alkoholem, ale można mówić o współwystępowaniu tych zjawisk.

Środowisko społeczne

Istotnym czynnikiem sprzyjającym występowaniu przemocy jest stres związany z aktualną sytuacją socjalno-ekonomiczną rodziny. Bezrobocie, problemy finansowe, mieszkaniowe czy zdrowotne, a także nawarstwianie się różnych problemów może wywoływać frustrację. To z kolei może sprzyjać pojawieniu się przemocy w rodzinie. Osamotnienie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, izolacja, brak wsparcia z zewnątrz – osobistego lub instytucjonalnego – w sposób znaczący może wpływać na nasilenie zachowań związanych z przemocą.

OSOBA DOZNAJĄCA PRZEMOCY

Jedną z cech charakterystycznych przemocy domowej jest dysproporcja sił, przewaga jednej ze stron. Przemoc występuje w relacji silniejszy – słabszy np. mężczyzna-kobieta, dorosły- dziecko, osoba zdrowa- osoba chora, osoba dorosła-osoba stara. Oczywiście nie chodzi tylko o siłę, przewagę fizyczną, ale także psychiczną, intelektualną, społeczną, finansową, związaną ze zdrowiem, wykształceniem. Krzywdząca jest nie sama przewaga, którą można spożytkować do opieki nad słabszym człowiekiem np. dzieckiem, ale jej wykorzystanie w celu oddziaływania na osobę słabszą, w celu zmuszenia jej do podporządkowania się woli, życzeniom, pomysłom drugiej osoby - sprawcy przemocy. Przemoc nie jest jednorazowym incydentem, często rozwija się latami, co raz bardziej zniewalając, odbierając wewnętrzną moc, doprowadzając do wyczerpania, bierności, przekonania, że nic nie zmieni mojej sytuacji, że jestem winna doświadczanej przemocy. Taki stan, przekonania wydłużają i utrudniają szukanie pomocy i proces wychodzenia z przemocy. Osoba krzywdzona praktycznie bez pomocy z zewnątrz bardzo często nie jest w stanie poradzić sobie z problemem przemocy.

Dorośle osoby w wyniku doświadczania przemocy mogą mieć:

- zaniżone poczucie wartości
- przekonanie o nieważności swoich potrzeb, marzeń, planów,
- poczucie braku wpływu na własne życie, braku siły, mocy wewnętrznej, rozwiniętą silną zależność,
- przekonanie, że nic nie zmieni mojej sytuacji (bierność)
- obniżony nastrój, drażliwość
- dolegliwości psychosomatyczne,
- brak szacunku dla siebie,

- poczucie winy, obwinianie siebie za akty przemocy,
- zaburzenia snu
- zaburzenia lękowe
- zaburzenia depresyjne.
- problemy z nadużywaniem alkoholu, leków.

„Ludzie oczekują od osób doznających przemocy naturalnych reakcji samoobronnych, że nie pozwolą się tak traktować, że obronią się i postawią „tame” przemocy. Tak zachowałaby się osoba posiadająca moc sprawczą, osoba, która ma zachowaną psychologiczną możliwość obrony. Jednak sytuacja przemocy domowej nie jest normalną sytuacją. To sytuacja chronicznego stresu, napięcia, cierpienia, lęku, bezradności, poczucia braku wpływu na własne życie. Specyfika przemocy polega właśnie na tym, że ofiara przemocy utraciła swoją moc sprawczą i wewnętrzną siłę.

Sprawca przemocy swoją ofiarę psychicznie, emocjonalnie obezwładnia.”

Aby dobrze zrozumieć sytuację ofiar przemocy w rodzinie, trzeba poznać mechanizmy, których one sobie nie uświadamiają. Mechanizmy te powodują, że osoby krzywdzone trwają w takim związku, nie mają siły na zmianę swojej sytuacji, tracą do siebie szacunek, obwiniają się, popadają w depresję, sięgają po środki uspokajające i alkohol.

MECHANIZMY PRZEMOCY:

Syndrom wyuczonej bezradności – to bezradność, która pojawia się w wyniku nabytych doświadczeń. Zwykle osoba doznająca przemocy poszukuje pomocy dla siebie. (...) Często jednak okazuje się, że działania mające ją ochronić, nie skutkują i nie przynoszą oczekiwanych przez nią efektów. Ofiara nabiera przekonania, że cokolwiek zrobi, to i tak nie zmieni to jej sytuacji. Ma poczucie, że jest krzywdzona, źle traktowana, że sprawca nie powinien tak postępować, że znęcanie się nad członkiem rodziny jest przestępstwem, jednak nie jest w stanie zmotywować się do działania

Zjawisko prania mózgu – mechanizm polegający na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. Działanie służące temu, aby ofiara przemocy w rodzinie funkcjonowała zgodnie z życzeniem sprawcy. Konsekwencjami „prania mózgu” są m.in. utrata poczucia własnej wartości oraz podporządkowanie się sprawcy. Metody stosowane w „praniu mózgu” to: izolacja, poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, doprowadzenie do wyczerpania, wywoływanie lęku i depresji, naprzemiennosc kary i nagrody.

Zespół stresu pourazowego PTSD (post traumatic stress disorder)

Zaburzenia lękowe PTSD występują u ofiar napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń, np. wojen, klęsk żywiołowych, wypadków drogowych. Dotyczą sytuacji, w których człowiek jest narażony na utratę zdrowia i życia. Nasilenie PTSD zależy od intensywności i czasu trwania traumy. Ponadto objawy PTSD są intensywniejsze u osób, które przeżyły traumę w

wyniku aktywności człowieka (gwałt, przemoc domowa), niż u ofiar zjawisk naturalnych (powódź, huragan). Objawami PTSD są m.in. zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, złości, czujność, natarczywe wspomnienia, koszmary senne.

Proces wiktylizacji

Każdy „wchodząc” w związek z drugą osobą ma pewne wyobrażenia na temat swojego przyszłego życia, swojego małżeństwa, swojej rodziny. Akt przemocy burzy te wyobrażenia i wizję świata, partnera, siebie. Specjaliści nazywają to mianem burzenia utrwalonych przekonań. Osoba doznająca przemocy czuje rozpacz i ma poczucie krzywdy, często na tym etapie zaczyna szukać pomocy. Niestety zdarza się, że spotyka się z nieprawidłowymi reakcjami osób, z którymi dzieli się swoimi problemami i od których oczekuje pomocy i wsparcia. Takie zachowanie służb, które przejawia się bagatelizowaniem problemów czy obwinianiem ofiary nazywamy wtórnym zranieniem.

Syndrom sztokholmski

Takim mianem określono mechanizm, który zaobserwowano u ofiar zamachu terrorystycznego w Sztokholmie. U osób przetrzymywanych przez terrorystów, a następnie uwolnionych przez policję pojawiły się reakcje, które większość obserwatorów uznała za irracjonalne. Otóż niedawni zakładnicy zaangażowali się w proces obrony swoich oprawców, zamiast żądać sprawiedliwości, czy nawet odwetu (co w tej sytuacji byłoby bardziej zrozumiałe). Jedna z ofiar tak związała się z terrorystą, iż zawarła z nim związek małżeński. W tej sytuacji można mówić o „patologicznej wdzięczności” za to, co zamachowiec mógł zrobić, a w rezultacie tego nie uczynił. Mógł zabić, a tego nie zrobił. Był panem ich życia i śmierci i darował im to życie, więc tylko dzięki niemu żyją. Podobny mechanizm obronny pojawia się u ofiar przemocy domowej. Są one wdzięczne sprawcom za drobne przywileje, które jeszcze mają, za „miodowe miesiące”, za chwile spokoju i namiastkę uczucia, a czasem nawet za to, że żyją.

Mechanizm „psychologicznej pułapki”

Ofiara nie jest w stanie zrezygnować ze związku, w co tak dużo zainwestowała czasu, zapału, energii. Budzi zdziwienie fakt, że trwa ona w związku, który przynosi jej cierpienie, w którym jest upokarzana i nie respektuje się jej praw. Ciągłe żyje nadzieją, że będzie lepiej. Dlatego też inwestuje w ten związek. Obwiniając siebie za całe zło, wierzy, że jeśli bardziej się postara, to będzie lepiej. Ma poczucie, że zależy to właśnie od niej. Im więcej się stara i wkłada w to działanie więcej energii, tym trudniej jej zrezygnować.

CYKL PRZEMOCY DOMOWEJ

Specjaliści zajmujący się zjawiskiem przemocy domowej zauważyli, a potwierdziły to osoby jej doznające, iż przemoc w rodzinie najczęściej nie jest jednorazowym zdarzeniem. Zaobserwowano, że przemoc powtarza się w dosyć charakterystycznym schemacie.

Rozróżnia się następujące fazy w cyklu przemocy: faza narastającego napięcia, faza ostrej przemocy oraz faza miesiąca miodowego.

Faza narastania napięcia

Wszystko wydaje się w porządku, ale w relacjach odczuwa się stałe napięcie, jakby coś miało się wydarzyć. Sprawca jest rozdrażniony, łatwo wpada w złość, jest pełen pretensji i uszczypliwości. Jednocześnie przerzuca odpowiedzialność za taki stan rzeczy na partnera/partnerkę: „to przez ciebie się tak zdenerwowałam”, „widzisz co spowodowałaś swoim postępowaniem”.

Ofiara stara się tak zachowywać, by uspokoić sprawcę, spełniać jego życzenia i zachcianki. Czuje się winna powstałej sytuacji. Usprawiedliwia sprawcę, a obwinia siebie. Stara się zmieniać swoje zachowanie, aby nie stawać się przyczyną jego zdenerwowania. Jest cały czas spięta i zdenerwowana gdyż wie, że wszystko, co zrobi lub co powie, może być pretekstem do wybuchu złości i agresji sprawcy.

Faza ostrej przemocy

Jest to faza, w której wzbierające napięcie eksploduje, powoduje wybuch emocji, często zupełnie niekontrolowany. Wybuch ten często jest nieadekwatny do przyczyny, którą podaje sprawca i niewiele ma z nią wspólnego. Wówczas osoba krzywdząca jest agresywna wobec rodziny, niszczy sprzęty, co zwiększa ryzyko dużych szkód fizycznych.

Osoba krzywdzona odczuwa wtedy przede wszystkim przerażenie, bezsilność, strach, lęk, złość, szok, gniew (tyle rzeczy zrobiła, aby tego uniknąć, a jednak się nie udało).

Faza miodowego miesiąca

Chęć zadośćuczynienia, zapobieżenia konsekwencjom, o których mówi osoba doznająca przemocy (rozwód, sprawa karna, ograniczenie władzy rodzicielskiej) powoduje, że sprawca okazuje skruchę, angażuje się w naprawianie szkód, obiecuje poprawę, składa deklaracje.

Jednocześnie usprawiedliwia siebie: „nie wiem, co mnie opętało”, „to wszystko przez problemy w pracy”, „za dużo wypilem, dostałem małego rozumu” itp.

Ponieważ sprawca bardzo się stara, ofiara chce to docenić, wierzy, że może być dobrze. Pozwala się przeprosić, przebłagać, wraca do domu, wycofuje sprawy sądowe itp. Bardzo często jest do tego namawiana przez sprawcę: „zobacz jak teraz jest dobrze, nie psuj tego, wycofaj sprawę o rozwód” itp.

Faza ta daje osobie doznającej przemocy złudną nadzieję. Nawet jeśli po tej fazie nastąpi faza narastania napięcia i ostrej przemocy, co jest typowe dla cyklu przemocy, to myśl, że może być dobrze opóźnia to poszukiwanie pomocy i wychodzenie z kręgu przemocy.

Stereotypy i przekonania na temat przemocy w rodzinie

Wiele społeczeństw i środowisk nie reaguje na problem przemocy w rodzinie, wyrażając tym samym pozwolenie na jej istnienie. Jest to wynikiem funkcjonujących w świadomości stereotypów i przekonań, które głęboko zapuszczają swoje korzenie i fałszują rzeczywistość. Stereotypy, mity i przekonania usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do jej ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co wpływają na prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sygnał sprawcy o społecznym przyzwoleniu na stosowanie przemocy, umacniają w nim poczucie bezkarności, umniejszają cierpienie ofiar i zmuszają do milczenia.

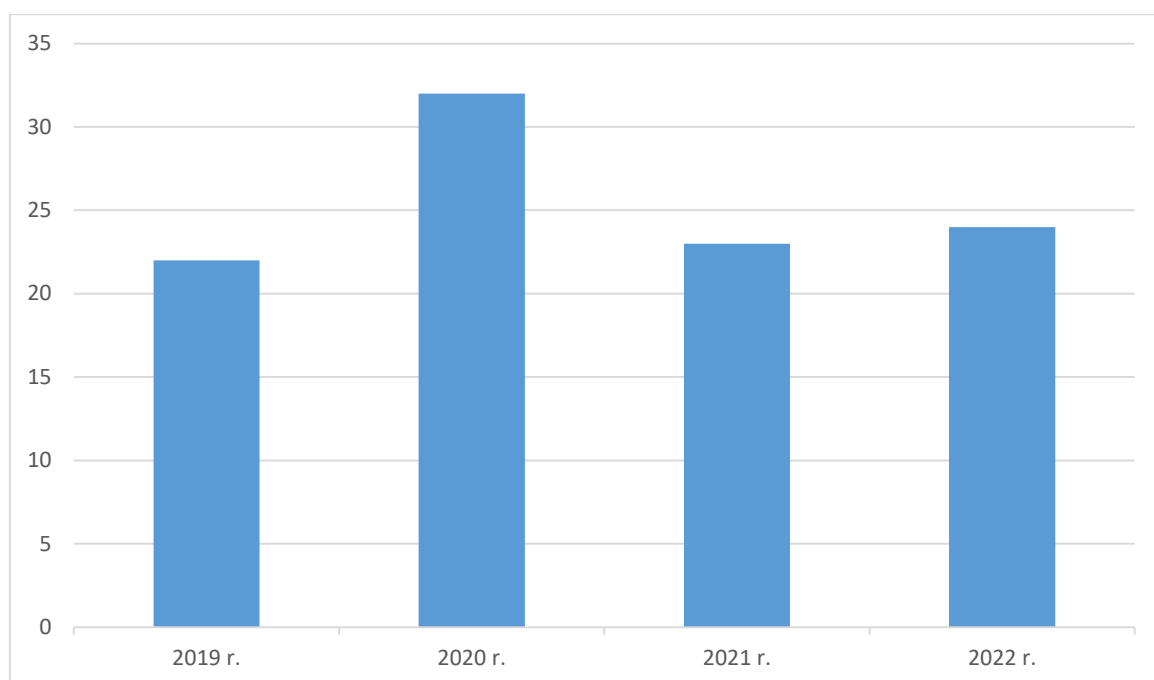
Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie. Skala przemocy domowej, jako zjawiska zachodzącego w środowisku zamkniętym, jest niezwykle trudna do oszacowania ze względu na fakt, że dotyczy najbardziej intymnej sfery życia człowieka. Obarczone jest dużym błędem ze względu na społeczne ograniczenia w ujawnianiu tego rodzaju problemów. Składa się na to wiele przyczyn, poczynając od braku udziału osób trzecich, poprzez opór, często wstyd osób dotkniętych przemocą przed ujawnieniem sytuacji na zewnątrz, obawy przed rozpadem związku, przed nieprzewidywalnymi zachowaniami sprawcy, itd. W konsekwencji większość przypadków przemocy nadal nie jest ujawniona.

Istnieje zatem potrzeba podejmowania kompleksowych działań skierowanych do ofiar przemocy w rodzinie jak również osób stosujących przemoc. Przemoc często łączy się z nadużywaniem alkoholu i występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym. W celu zdiagnozowania skali zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Świdwin wykorzystano posiadane dane i statystyki Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdwinie oraz komendy Powiatowej Policji w Świdwinie.

W latach 2019-2022 zostało łącznie wszczętych 101 procedur Niebieskiej Karty, z czego najwięcej – 32 – w roku 2020.

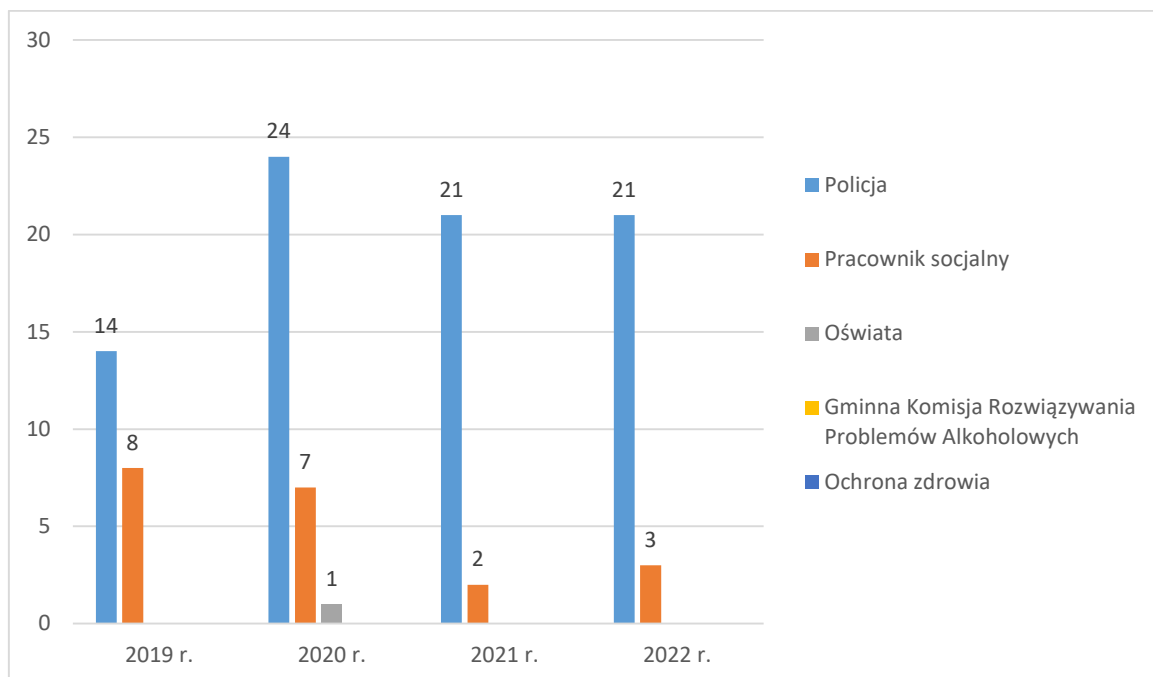
Wykres 1 – Ogólna liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty w Gminie Świdwin w latach 2019-2022

Źródło: Dane Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdwinie

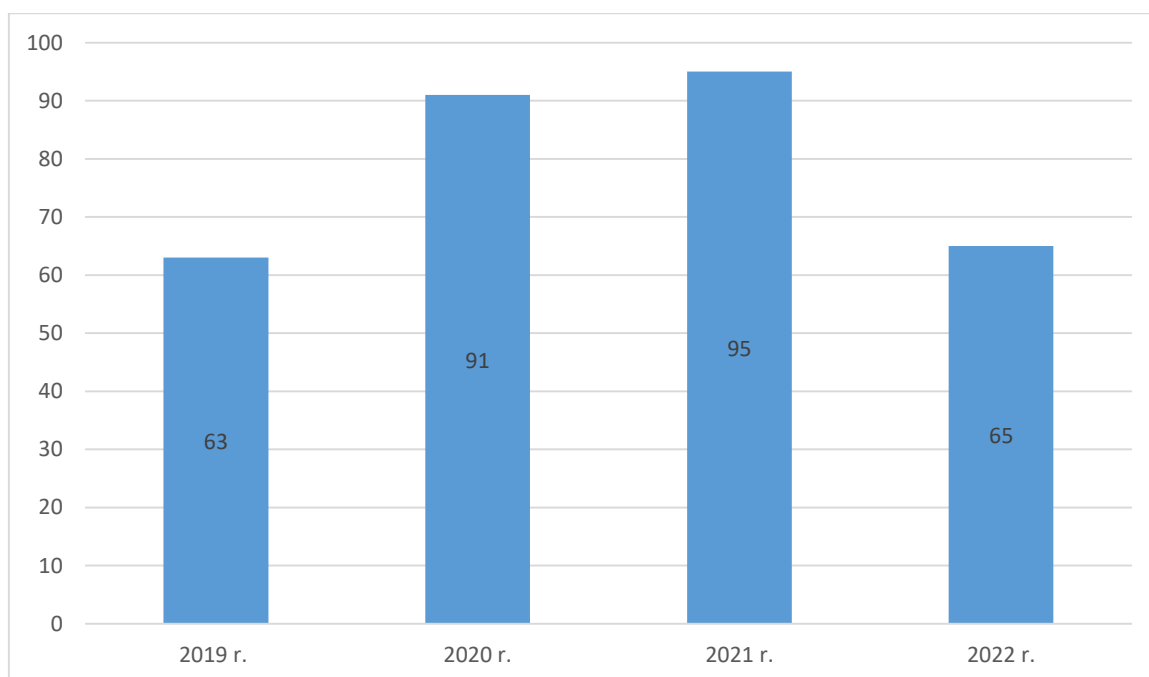
Najczęściej procedura Niebieskiej Karty wszczynana jest przez funkcjonariuszy Policji, w następnej kolejności przez pracowników socjalnych jednostek pomocy społecznej. Poniżej przedstawiamy zestawienie wszczęcia procedury Niebieskiej Karty przez poszczególne służby w latach 2019-2022.

Wykres 2 – Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty przez poszczególne służby w latach 2019-2022

Źródło: Dane Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdwinie

Wykres. 3 – Liczba przeprowadzonych interwencji domowych na terenie gminy Świdwin przez funkcjonariuszy komendy Powiatowej Policji w Świdwinie w latach 2019-2022

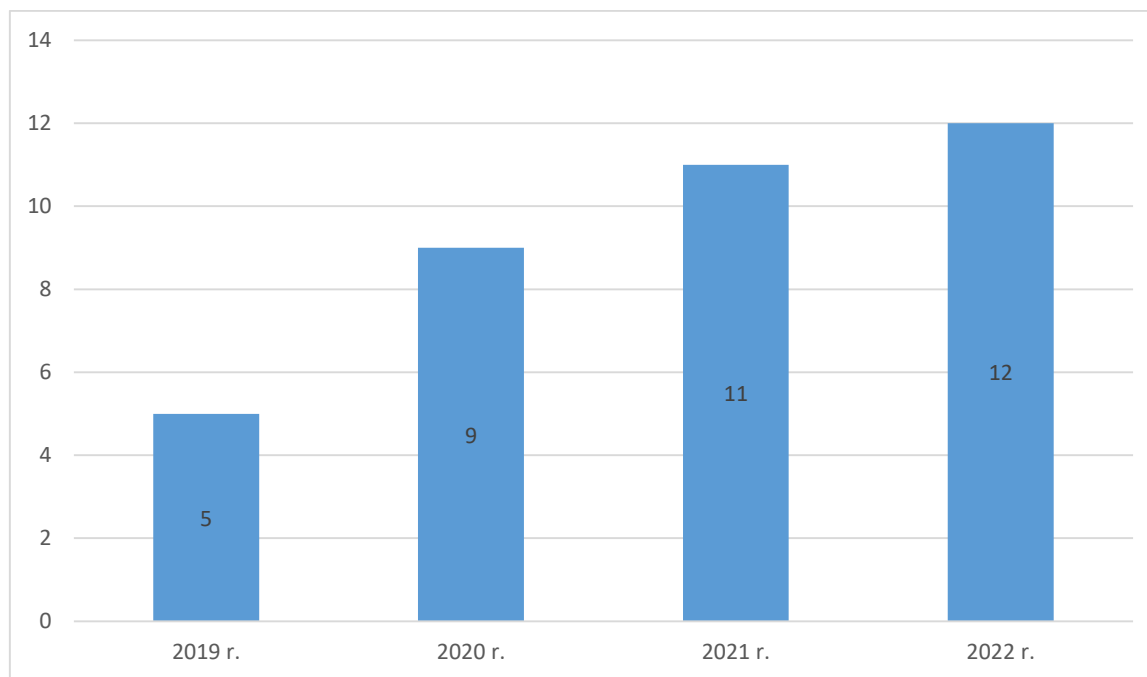

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Świdwinie

W latach 2019-2022 Policja interweniowała najczęściej w roku 2020 i 2021, wtedy liczba interwencji domowych znacząco wzrosła, na co mogła mieć wpływ pandemia COVID-19.

W związku z przemocą w rodzinie z terenu gminy Świdwin zatrzymano następującą liczbę osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie.

Wykres 4 – Liczba osób zatrzymanych w związku z przemocą w rodzinie

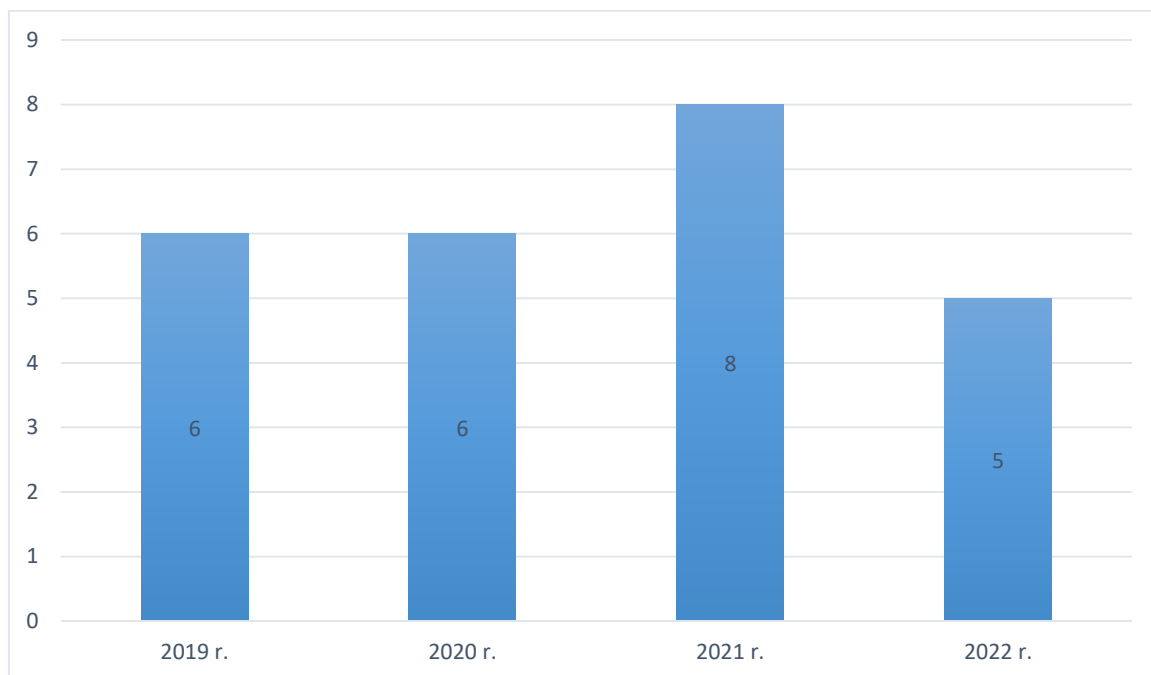

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Świdwinie

Liczba osób zatrzymywanych przez Policję w ostatnich czterech latach systematycznie wzrastała.

Niemniej liczba stwierdzonych przestępstw oraz dochodzeń prowadzonych w związku z przemocą w rodzinie w Komendzie Powiatowej Policji w Świdwinie w ostatnich latach nie zwiększyła się i utrzymywała się na podobnym poziomie a w 2022r. nawet spadła.

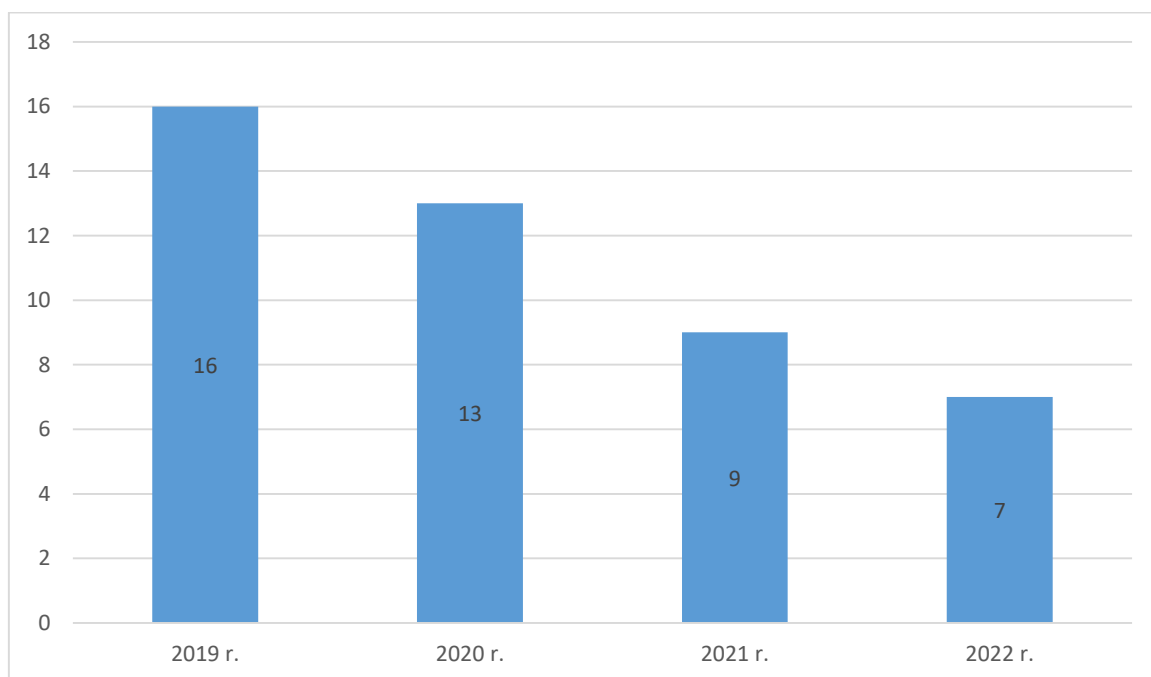
Wykres 5 – Liczba stwierdzonych przestępstw przemocy w rodzinie na terenie gminy Świdwin

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Świdwinie

W dwóch ostatnich latach zmalała liczba osób doprowadzanych do wytrzeźwienia z terenu gminy Świdwin.

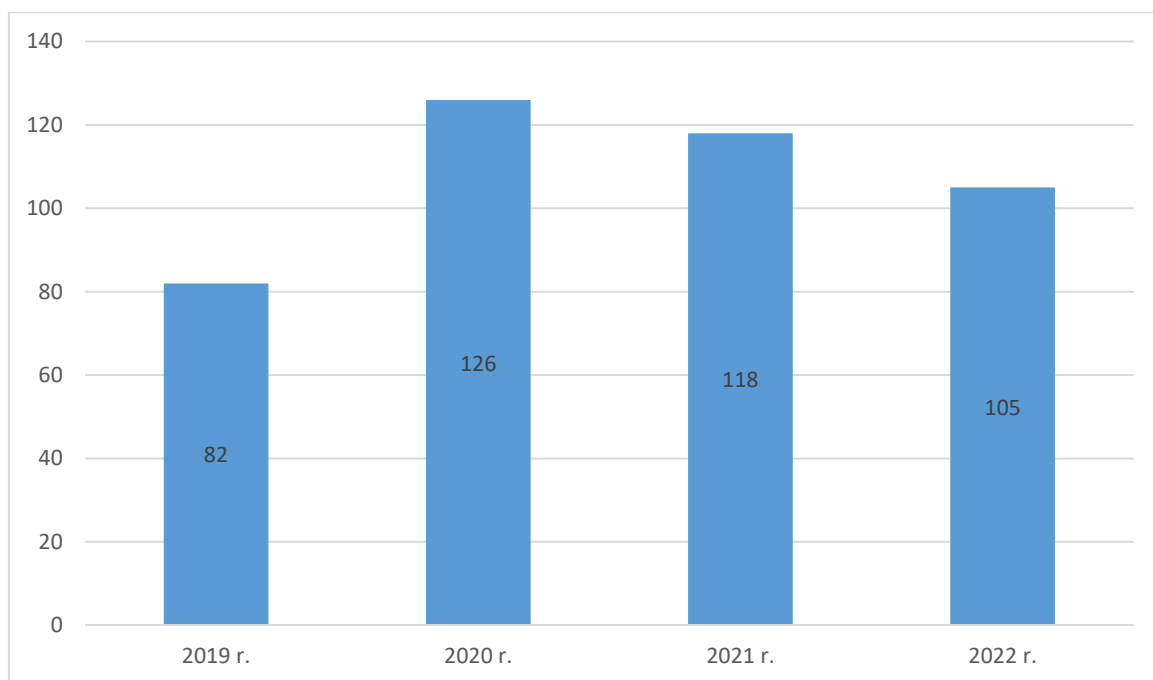
Wykres 6 – Liczba osób doprowadzonych do wytrzeźwienia z terenu gminy Świdwin

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Świdwinie

W analizowanym okresie, tj. w latach 2019-2022 odbyło się 431 posiedzeń grup roboczych.

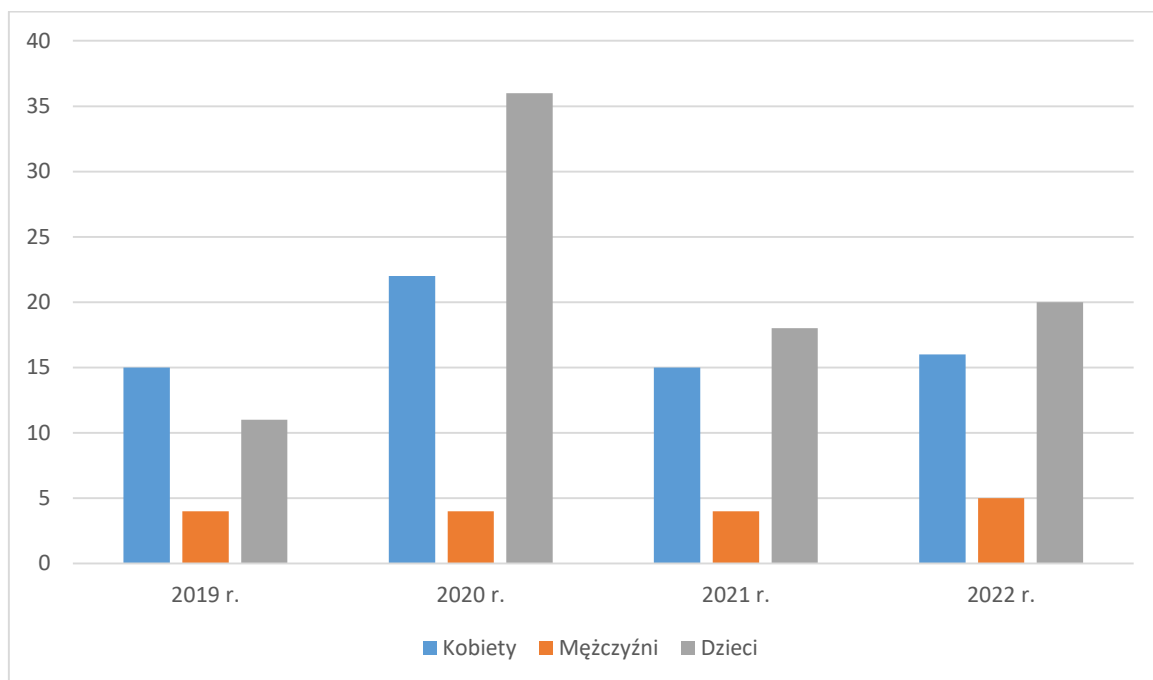
Wykres 7 – Liczba posiedzeń grup roboczych Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2019-2022

Źródło: Dane Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdwinie

Grupą najczęściej doświadczającą przemocy w rodzinie na terenie gminy Świdwin są kobiety i dzieci. Należy zwrócić uwagę, że dzieci z rodzin gdzie dochodzi do przemocy nie zawsze są wskazywane jako bezpośrednie jej ofiary ale pośrednio narażone są na przemoc i udział w demoralizujących sytuacjach. Jako najczęściej występujące formy przemocy wskazane zostały przemoc fizyczna i psychiczna.

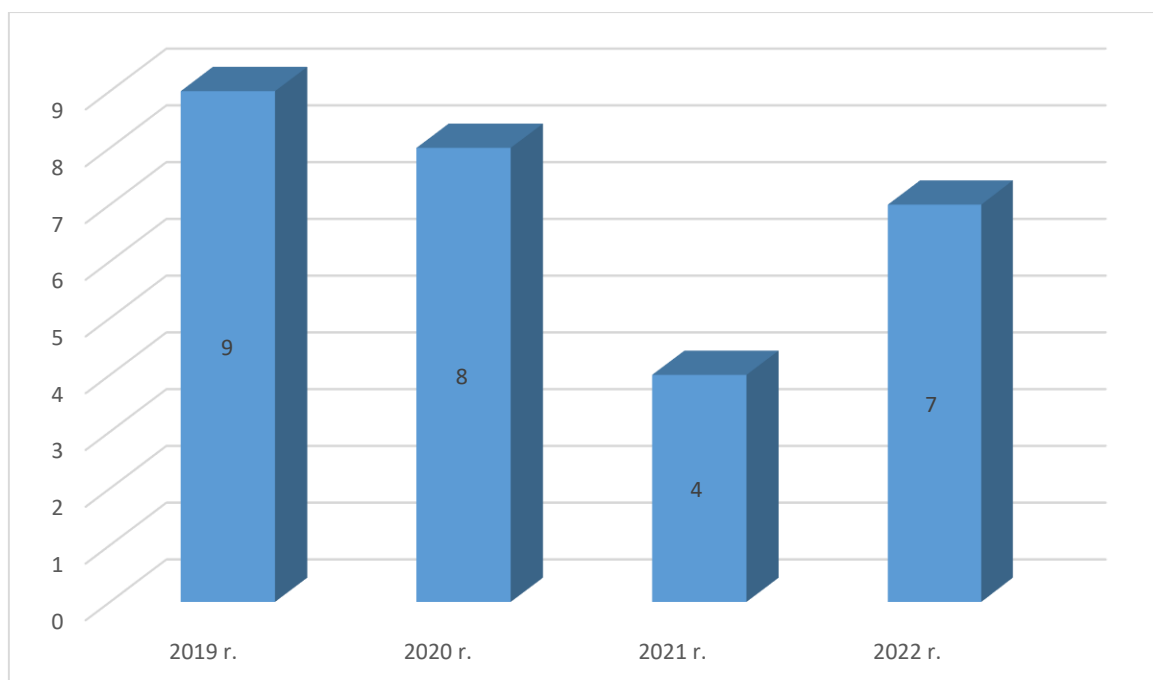
Wykres 8 – Struktura osób doświadczających przemocy w rodzinie w latach 2019-2022

Źródło: Dane Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdwinie

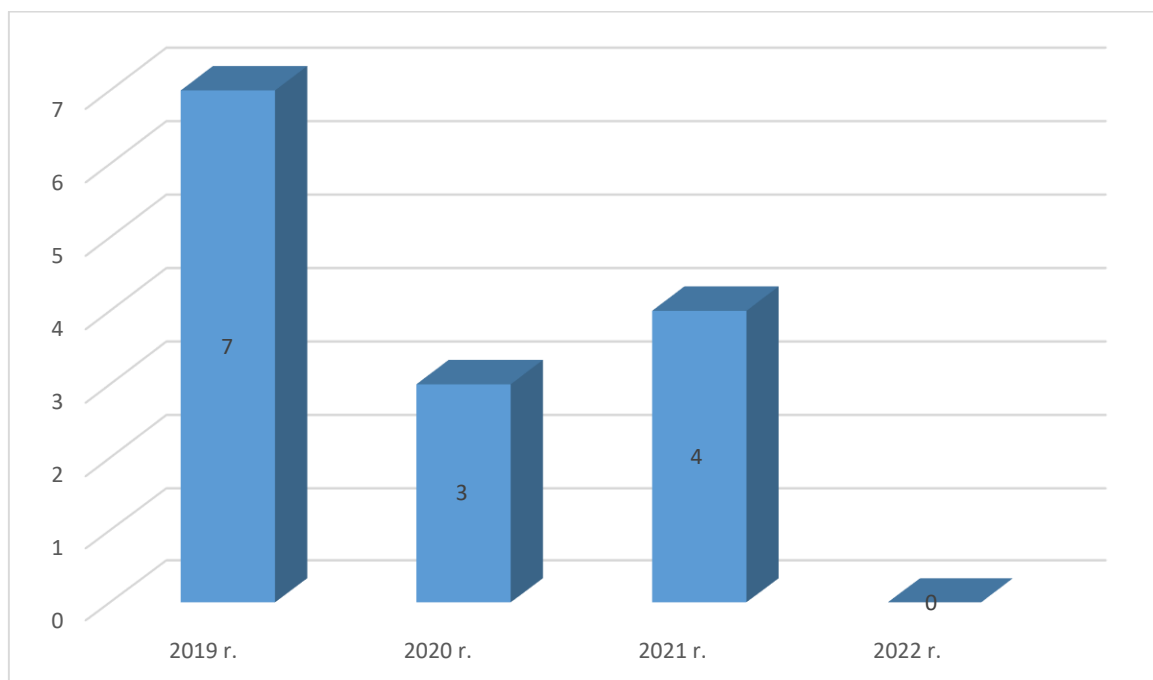
Na terenie gminy Świdwin w latach 2019-2022 zdiagnozowano problem przemocy wobec osób starszych oraz niepełnosprawnych, głównie w formie przemocy psychicznej i fizycznej.

Wykres 9 – Przemoc wobec osób starszych w latach 2019-2022

Źródło: Dane Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdwinie

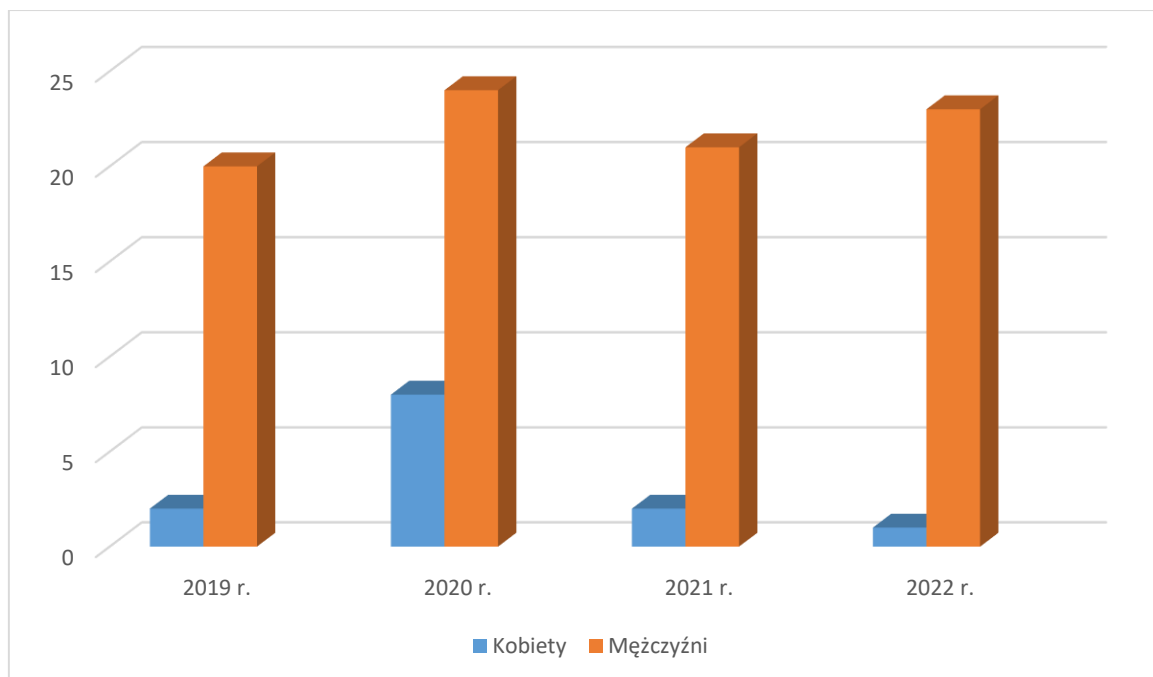
Wykres 10 – Przemoc wobec osób niepełnosprawnych w latach 2019-2022

Źródło: Dane Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdwinie

Na terenie gminy Świdwin w latach 2019-2022 osobami najczęściej stosującymi przemoc w rodzinie są mężczyźni, w 13 przypadkach przemoc stosowały kobiety. Największa liczba wskazanych jako sprawcy przemocy w rodzinie w latach 2019-2022 borykała się z problemem nadużywania alkoholu.

Wykres 11 – Sprawcy przemocy w rodzinie w latach 2019-2022

Źródło: Dane Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdwinie

Podsumowując, na terenie gminy Świdwin przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, niskimi dochodami. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny. Dominującą formą przemocy w rodzinie jest znęcanie się fizyczne i psychiczne, ofiarami przemocy najczęściej są kobiety i dzieci a sprawcami mężczyźni, którzy swoją agresję kierowali wobec żon, konkubin i dzieci.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2030

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie został opracowany na lata 2023-2030. Program jest spójny z ustawodawstwem krajowym oraz strategicznymi dokumentami obowiązującymi w gminie Świdwin. Podstawą Programu jest zasada interdyscyplinarności, zakładająca że wszystkie działania na rzecz pomocy rodzinie dotkniętej problemem przemocy powinny być planowane i realizowane przez specjalistów, będących przedstawicielami różnych instytucji. Istotne znaczenie ma koordynacja działań i rzeczywista współpraca między instytucjami działającymi na rzecz rodziny będącej w kryzysie.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska w gminie Świdwin

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Sporządzanie i gromadzenie statystyk określających skalę zjawiska przemocy w rodzinach oraz ich aktualizacja;
2. Poszerzanie świadomości, wiedzy i wrażliwości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie;
3. Zapewnienie wieloaspektowej pomocy i ochrony dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
4. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie;
5. Podnoszenie i doskonalenie kompetencji zawodowych osób wykonujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel główny zostanie osiągnięty poprzez zrealizowanie celów operacyjnych:

- 1) Wsparcie rodzin, w których istnieje podejrzenie występowania przemocy w rodzinie:
 - a) prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których istnieje podejrzenie, że występuje przemoc,
 - b) udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej w ramach świadczeń pomocy społecznej rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie,
 - c) prowadzenie działań edukacyjnych wśród osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie przysługujących im praw i dostępnych form pomocy,
 - d) wsparcie terapeutyczne dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, udzielanie pomocy psychologicznej i terapeuty rodzinnego,
 - e) informowanie i motywowanie osób stosujących przemoc o możliwości uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych, wsparcie w postaci pomocy specjalistycznej: psychologicznej oraz terapeutycznej w tym wsparcie terapeuty uzależnień,
 - f) podejmowanie działań w celu zapewnienia bezpiecznego schronienia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- 2) Pogłębianie świadomości i wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy w rodzinie:
 - a) podnoszenie wiedzy mieszkańców gminy Świdwin na temat przemocy w rodzinie poprzez rozpowszechnianie materiałów informacyjnych tj. ulotki, plakaty, broszury w miejscach ogólnie dostępnych,
 - b) organizowanie i uczestnictwo w kampaniach i programach społecznych dotyczących przemocy w rodzinie,
 - c) prowadzenie wśród dzieci i młodzieży z terenu gminy Świdwin działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy i agresji, poprzez prowadzenie zajęć i pogadanek w świetlicach wiejskich, placówkach wsparcia dziennego oraz w szkołach na terenie gminy Świdwin.
- 3) Udzielanie skutecznego i profesjonalnego wsparcia na rzecz rodzin, w których występuje przemoc:
 - a) prowadzenie zintegrowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Świdwin poprzez aktywną współpracę instytucji tj. Centrum Usług Społecznych w Gminie Świdwin, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego, policja, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe i inne działające w pomocy dla rodzin, w których występuje przemoc,
 - b) kontynuowanie wizyt monitorujących pracowników socjalnych i policjantów dzielnicowych w rodzinach dotkniętych przemocą,
 - c) profesjonalizacja kadr związanych z pracą w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

- d) diagnozowanie, monitorowanie i reagowanie na niepokojące sytuacje mogące świadczyć o występowaniu zjawiska przemocy w rodzinie.

Przewidywane efekty Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2030 związane są z realizowaniem ustawowych zapisów, którego celem jest minimalizowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz jej skutków. Program ten zakłada konieczność podejmowania aktywnych i kompleksowych działań skupionych w równiej mierze na przeciwdziałaniu przemocy, ochronie ofiar przemocy, jak i na oddziaływaniu na osoby, które przyjmują postawy agresywne i wykazują zachowania przemocowe. Niniejszy program stanowi kontynuację programu realizowanego w latach 2018-2022 uzupełnioną o zdobyte umiejętności i doświadczenia, których efekty będą widoczne w:

- a) zmianie postaw społeczności lokalnej,
- b) zwiększeniu społecznej wrażliwości i zaangażowaniu w problematykę dotyczącą przeciwdziałania przemocy,
- c) profilaktyce i edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie poznania skutków stosowania przemocy,
- d) promowaniu metod wychowawczych bez używania przemocy,
- e) poszerzeniu dostępności i skuteczności pomocy dla osób doświadczających przemocy,
- f) poszerzeniu wiedzy profesjonalnej osób zajmujących się pomocą osobom i rodzinom z problemem przemocy w zakresie skutecznej pomocy zarówno dla osób doznających jak i stosujących przemoc.

Cel główny, cele szczegółowe , kierunki działań, realizatorzy działań oraz wskaźniki realizacji działań

Cel główny	Cele szczegółowe	Kierunki działań	Realizatorzy	Wskaźniki
Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska w gminie Świdwin	Sporządzanie i gromadzenie statystyk określających skalę zjawiska przemocy w rodzinach oraz ich aktualizacja	Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy w rodzinie	Zespół Interdyscyplinarny, CUS, Policja, GKRPA, szkoły z terenu gminy Świdwin.	Liczba założonych Niebieskich Kart, analiza badań ankietowych, statystyki określające skalę zjawiska przemocy
	Poszerzanie świadomości, wiedzy i wrażliwości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie	Zwiększenie wiedzy mieszkańców gminy na temat przemocy w rodzinie min. Poprzez upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych, w tym ulotek, plakatów, broszur. Publikowanie treści dotyczących przeciwdziałania przemocy na stronach internetowych CUS i innych instytucji gminnych. Informowanie o lokalnym systemie pomocy i wsparcia. Prowadzeniu wśród dzieci i młodzieży profilaktyki agresji i przemocy, poprzez organizowanie zajęć w ramach szkolnych programów profilaktycznych. Prowadzenie działalności profilaktycznej z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wśród dorosłych, poprzez działania	Zespół Interdyscyplinarny, CUS, Policja, GKRPA, Urząd Gminy, szkoły z terenu gminy Świdwin, placówki wsparcia dziennego, organizacje pozarządowe.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych; Liczba opublikowanych na stronach internetowych informacji o lokalnym systemie wsparcia; Liczba zajęć dla dzieci i młodzieży z zakresu profilaktyki agresji i przemocy; Liczba działań edukacyjnych dla rodziców; Liczba szkoleń dla kadry zaangażowanej w pomoc dla rodzin z problemem przemocy.

		informacyjne i edukacyjne służące wzmocnieniu kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą. Organizowanie dla kadry zaangażowanej w pomoc rodzinom z problemem przemocy szkoleń i warsztatów dotyczących przemocy w rodzinie Edukowanie osób doznających przemocy w zakresie przysługujących im praw.		
	Zapewnienie wieloaspektowej pomocy i ochrony dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	Realizowanie procedur Niebieskiej Karty przez Zespół Interdyscyplinarny. Interweniowanie i reagowanie właściwych służb na zgłoszenia dotyczące przemocy w rodzinie poprzez wszczęcie procedury Niebieskiej Karty. Realizowanie pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, socjalnego, prawnego, zawodowego i rodzinnego. Kontynuacja pracy terapeuty uzależnień z rodzinami. Tworzenie warunków umożliwiającym osobom doznającym przemocy na otrzymanie w pierwszej	Zespół Interdyscyplinarny, CUS, Policja, GKRPA, szkoły z terenu gminy Świdwin, placówki wsparcia dziennego, organizacje pozarządowe, placówki opieki zdrowotnej, Urząd Gminy, kuratorzy sądowi i inne instytucje.	Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego oraz posiedzeń grup roboczych; Liczba sporządzonych formularzy Niebieskiej Karty przez poszczególne podmioty; Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w związku z przemocą w rodzinie; Liczba osób objętych poradnictwem; Liczba osób, którym zapewniono miejsce w ośrodkach interwencji kryzysowej; Liczba osób doznających przemocy, którym zapewniono

		kolejności mieszkań z zasobów gminnych. Zwiększenie dostępności wiedzy dotyczącej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie. Zapewnienie pomocy osobom doznającym przemocy w sytuacjach kryzysowych w tym zapewnienie miejsca w ośrodkach interwencji kryzysowej, Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom krzywdzonym w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zapewnienie pomocy w formie pracy socjalnej, pomocy pieniężnej i niepieniężnej w ramach pomocy społecznej.		mieszkanie z zasobów gminnych, Liczba dzieci, którym zapewniono bezpieczeństwo w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
	Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie	Motywowanie osób stosujących przemoc do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych. Motywowanie osób stosujących przemoc nadużywających alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego i zaprzestania nadużywania alkoholu. Kierowanie osób stosujących przemoc do psychologa, terapeuty	Zespół Interdyscyplinarny, CUS, Policja, GKRPA, Sąd, Prokuratura.	Liczba osób uczestniczących w programie korekcyjno-edukacyjnym; Liczba osób korzystających z porad psychologa, terapeuty rodzinnego, terapeuty uzależnień; Liczba osób, które podjęły leczenie uzależnienia od alkoholu.

		rodzinnego lub terapeuty uzależnień. Przeprowadzanie rozmów motywujących i dyscyplinujących z osobami stosującymi przemoc w celu zmiany zachowań.		
	Podnoszenie i doskonalenie kompetencji zawodowych osób wykonujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Organizowanie szkoleń i warsztatów dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Umożliwienie udziału w różnych formach doskonalenia zawodowego (zewnętrznego)	Zespół Interdyscyplinarny, CUS.	Liczba przeprowadzonych szkoleń; Liczba osób biorących udział w szkoleniach; Liczba osób delegowanych na szkolenia zewnętrzne.

Przewidywane efekty realizacji Programu

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom, rodzinom zagrożonym i dotkniętym przemocą poprzez:

- 1) wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przemocy w rodzinie;
- 2) podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 3) zmniejszenie liczby rodzin i osób dotkniętych przemocą;
- 4) zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom doświadczającym przemoc;
- 5) podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 6) zintensyfikowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Finansowanie Programu

Zadania Programu będą realizowane i wdrażane etapowo zgodnie z potrzebami i możliwościami finansowymi Gminy. Środki pochodzić będą z budżetu gminy Świdwin.

Zadania ujęte w Programie mogą być także finansowane z dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Ewaluacja i monitoring

Monitorowanie Programu prowadzić będą wszystkie podmioty, które w swoim zakresie kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz podmioty, którym zlecono zadania do realizacji.

Ocena realizacji Programu odbywać się będzie na podstawie sprawozdań z poszczególnych działań, przedstawionych w rocznym sprawozdaniu z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego, przedkładanym Wójtowi Gminy Świdwin.